

ל"ה א מ"י פ"ג מהלכות
מלוה ולה ה"ב ב
ועין בהשגות ובמגד
משנה סמג לאון ק"ג
טוש"ע י"ד ס"י קטו סעיף
ז'
ל"ה ב מ"י פ"ג מהלכות
גזילה ואבידה ה"ב ט
סמג עשין ע"ו טוש"ע ח"מ
ס"י סמג סעיף ו'
ל"ה ג מ"י פ"ג מהלכות
מלוה ולה ה"ב ב
סמג לאון ק"ג טוש"ע י"ד
ס"י קטו סעיף ז'
ל"ה ד מ"י פ"ג מהלכות
גזילה ואבידה ה"ב ז
סמג עשין ע"ו טוש"ע ח"מ
ס"י סמג סעיף ז'

האי קרוב לשכר רחוק להפסד הוא. וא"ת מיקשי ליה אמתי (לקמן ע"ב): לילא השער פוסקין דהתם נמי אין הלוקח מפסיד כלום בתקיפה וי"ל דשאני התם כיון דאין הפירות ז' מזכורין ללוקח אין ניכר שיהא קרוב לשכר ורחוק להפסד ופוסק עמו על הגדש (ע"ב) וברייתא דרבי אושעיא דקתני (לעיל ד' סג.) יש לו מותר איכא למימר דאם מתקלקל כל הגדש או כל חטיף שיש לו אין נותן לו אחרים אלא מאותם וכן משמע לקמן (ד' ע"ג): דקאמר מעיקרא דחלה חלה ואחלה לא יהבי משמע דלקולו אחר דללו חימוץ הוה מקבלי ומיהו נראה קלת דפוסק על הגדש הוה דומיא דפוסק על שער שבשוק שאין הלוקח מפסיד בשום ענין ומכל מקום לא קשה דהתם יכול המוכר לתת לו חטיף אחרים ולאו שיש לו מסתברא דיכול לאוכלם ולא מהני יש לו אלא לענין היתר פסיקה בלבד ורובן דידיה זוזי אחמרה משמע דלקולו אחר בר מחימוץ הוה מקבלי היינו לפי שהו סומכין על יין של זעלי בתים דוקא ולא היו יכולין לקנות מן השוק אחר ולינת להם: ור"ל ישכור הימנו בפחות. פ"י בקונטרס בגמרא דיש ללמוד מכאן שאסור להלוות על הבית ולדור בו אפילו בנכיתא דתנן לא ישכור הימנו בפחות ולא דמי למשכונא של כרם (לקמן ד' ע"ב). דהתם זימנין דלא שקיל מידי ואפילו הכי מנכה ליה והוה ליה קונה פירות בנכיתא על הספק אצל צבית נהנה תמיד ואין כאן ספק ונמלא שוכר בפחות [א] ור"ת אמר דצבית נמי זימנין דלא שקיל מידי או נופל או נשרף או שלא ינטרן לו אלא צין צית צין שדה היכא שאינו מלוה מעותיו עליהם אסור בפחות לאכול הפירות ולדור צבית דבהכי מיירי מתני' מדקתני המלוה את חצירו לא ידור בחצירו ולא קתני על חצירו של חצירו על הבית או על השדה מותר בנכיתא דאין מפסיד זעל שדה וזעל חצר דבלאו הכי לא יוכל להשכירו לאחרים שזה מחזיק בו במשכון וקשה דאטו לפי שזה מחזיק במשכון ירקבו הפירות ולמה לא יוכל הלוה למכור פירותיו ולפרוע חובו או יקח המלוה פירות עומם בחובו ויש לתת טעם אחר לדבריו דכשנמלוה על הבית או על השדה שרי טפי בנכיתא דהוה כאלו השדה צידו בתורת מכר כל אותן השנים כדאמרין לעיל (ד' ס"ג): גבי משכנתא בלא נכיתא אינהו צבורת זביני אתו לדידה ומיהו בערבין (ד' נ"ג). דקאמר רבית גמורה היא והתורה המירה משמע כפירוש הקונטרס דצבית לא שייך תיבה ושום ספק מדחשיב ליה רבית גמורה דבשדה בלא נכיתא לא חשיב לה לעיל אלא אצק רבית ולפירוש רבינו תם י"ל דה"פ רבית גמורה היא מדרבנן ולפי שהתורה המירה בהדיא לא רצו להעמיד שם חכמים דבריהם ומתני' דקתני בעין רבית ואינה רבית יש לפרש אינה רבית אפילו מדרבנן ונריך לדחוק ולפרש לרבא דלע"ג דההוא מנא סבר דלד אחד ברבית שרי אפילו מדרבנן מ"מ סבר רבא דלית לן למימר שיתיר ר' יהודה דאחד אפי' מדרבנן כל כמה דלא מפרש בהדיא ומה דשדקדק רבינו תם מדלא קתני המלוה את חצירו על חצירו מכלל דאיידי בשלה הלוהו על חצירו אין זה דיוק דבפרק השולח (גיטין ד' לו.) ויש ד"ה אלא) גבי הא דקתני המלוה את חצירו על המשכון אינו משמע פריך אלא מעתה הלוהו ודר בחצירו הכי נמי דלא משמע והתם בעי למימר הלוהו על חצירו דאפילו הלוהו על חצירו משמע כדאמרין לקמן (ד' ס"ג): האי משכנתא באתרא דמסלקי שביעית משמטתו ועוד דאי לא אלהוהו על חצירו פריך אמאי נקט חצר הוה ליה למינקט מטלטלין הלוהו ומשמתא במשכונו הכי נמי דלא משמע אלא ודאי דמשכון דחצר אמשכון דמטלטלין פריך: **אמר רב נחמן אע"פ שאמרו בו'** בפרק כ"ד הרגל (ב"ק ד' נ"א). גבי ההוא גברא דבנה אפדנא אקלקלתא דיתמי דקאמר ליה קסבר רב נחמן הדר בחצר חצירו שלא מדעתו לריך להעלות לו שכר המ"ל אם כן קשיא דרב נחמן אדרב נחמן דהכא אלא לא קאי התם הכי ועוד דהכא מיירי בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר דהוה זה לא נהנה וזה אינו חסר דממסיק: **אבר** חצר ד"א קיימא לאגרא וגברא ד"א עביד למיגר אימא ד"א קא משמע ד"א. כהאי ליטנא קמא דאפילו הלוהו אסור קיימא לן דמוכח רבא מיניה בסמוך והשתא קשה דאדם שמולה לחצירו וכי אסור לעשות לו שום טובה שבעולם לא מביעיא דברים שאין רגילות להשאל חנם כגון צית או סוס וכיוצא בהן דאסור להשאל למלוה אפילו הוא אוהבו כל כך דבלאו הכי היה משאל אלא אפילו דברים שרגיל להשאל חנם לאחרים שאין רגילות ליעול שכר מהם יהא אסור דומיא דחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר דמסיק דאסור וי"ל דדוקא במילי דפרהסיא ואושא טובא אסור הכא כולי האי כגון לדור בחצירו ולתקוף בעבדו אבל להשאל כלי או סוס ודומה כיון דבלאו הכי נמי הוה משאל לו ודיקא נמי דנקט במתני' חצירו ולא נקט את כליו או בהמתו בפחות ועוד וי"ל דדוקא לדור שלא מדעת חצירו אסור בכל ענין אפי' בחצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר דכיון שלא ברשות עושה נראה דעל המלוה סומך שבשכילו יסבלו העבדים אבל מדעתו לא אסור אלא בדבר שלא היה עושה ליה למלוה בלא הלואה דומיא דהקדמת שלום דסוף פרקין (ד' ע"ב): שאין אסור אלא באותו שלא היה רגיל מקודם לכן להקדים ובהכי איירי מתניתין דמשמע הפשט דאיירי במלוה הדר מדעת ליה ולא אסור אלא בחצר דקיימא לאגרא וכן משמע מדקתני לא ישכור הימנו בפחות ומשמע נמי דמתחילת דירתו שוכר הימנו מדעתו והא דקא מסיק קמ"ל לא בעי למימר קא משמע לן דמתניתין איירי אפילו בחצר דלא קיימא לאגרא דמתני' לעולם איירי בדקיימא לאגרא כיון דמדעתו נכנסו:

האי קרוב לשכר רחוק להפסד הוא אמר ליה כיון דמקבל עליה זולא קרוב לזה ולזה הוא: **מתני'** המלוה את חבירו לא ידור בחצרו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית: **גמ'** אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו ב"הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלוהו ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר מאי קמ"ל תנינא המלוה את חבירו לא ידור בחצירו חנם ולא ישכור ממנו בפחות מפני שהוא רבית אי ממתני' הוה אמינא הני מילי בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר אבל חצר דלא קיימא לאגרא וגברא דלא עביד למיגר אימא לא קמ"ל איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע"פ שאמרו הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלוויני ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר מ"ד הלוהו כל שבן הלוויני ומ"ד הלוויני אבל הלוהו לא מ"מ כיון דמעיקרא לאו אדעתא דהכי אוזפיה לית לן בה ע"ב רב יוסף בר חמא תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי ועביד בהו עבידתא א"ל רבא בריה מ"מ עביד מר הכי א"ל אנא כרב נחמן סבירא לי דאמר רב נחמן ע"בא רב נחמן סבירא שוי א"ל אימור דאמר רב נחמן כגון דארי עבדיה דמורקיד בי כובי עבדי אחריני מי אמר א"ל אנא כי הא דרב דניאל בר רב קטינא אמר רב סבירא לי דאמר יהתוקף עבדו של חבירו ועשה בו מלאכה פטור דניחא

קרוב לשכר אם יקרה: **רחוק להפסד** אם תקפה לא מקבל עליה. ומינא צפירקין (ד' ע"ב) קרוב לשכר רחוק להפסד רשע דשקיל רבית דכיון דליתו מקבל עליו אחריות המקח נמלא שאין זה מכר ומעות הלואה הן אצלו וקריבות השכר ממתנת רבית הוא: ה"ג כיון דקביל עליה זולא קרוב לזה ולזה הוא: **אע"פ שאמרו** בנכא קמא פרק שני (ד' נ"א): **אינו צריך להעלות לו שכר**. ואוקימנא בחצר דלא קיימא לאגרא אצל האי גברא שדר בה עביד למיגר צית לדירתו דהוה ליה זה נהנה וזה לא חסר: **בחצר דקיימא לאגרא וגברא דעביד למיגר**. המלוה הזה היה שוכר אחרת אם לא מלא זה דהוה ליה הוא נהנה וזעל חצר חסר דהא קיימא להכי שהיה משכירה לאחרים: **אצל חצר דלא קיימא לאגרא**. דהוה ליה זה לא חסר: **וגברא דלא עביד למיגר**. דהוה ליה זה לא נהנה דבלאו הכי נמי לא הוה מיגר שיש לו אחרות: **קא משמע לן**. דמיתחילא כרביית. ויש ללמוד מכאן שאסור להלוות על בית ולדור בו אפילו בנכיתא דתנן לא ישכור ממנו בפחות. ולא דמי למשכונא של כרם (לקמן ד' ע"ב). דהתם זימנין דלא שקיל ציה מידי ואפי' הכי מנכי ליה והוה ליה קונה את הפירות בנכיתא זו על הספק אצל כאן זה נהנה תמיד ואין כאן ספק נמלא שוכרה בפחות: **מאן דאמר הלוהו** ולא ק"ץ עמו על מנת לדור ואפילו הכי אסור: **כ"ש הלוויני**. דק"ץ לו דירת רבית צבורת רבית: **אצל הלוהו לא**. ומתניתין דק"ץ ליה או בשעת מתן מעות או לאחר כן: **תקיף עבדי דאינשי דמסיק בהו זוזי**. מחזיק בעבדיהם של זעלי חובות שלו וכופס לעשות מלאכתו: **נהום כריסיה**. לחם מאלכו והריני זנו ציוס מלאכתו: **דארי עבדיה**. כן היה ומרקד בחנויות לשמות יין: דלא

(א) ב"ק כ"א. לו. ט. ס. לו. א. ג'
(א) גיטין י"ב. ע"ש. ד. ג'
ר"מ הפירות שחוקה בעין
אין ניכר וכו', (ט) ונ"ע
מו"ס ב"ק לו. ד"ה הלוהו,
גליון הש"ס
תוס' ד"ה ולא וכו' דבית
גבי זבין דלא שקיל.
קשה לי הא אם יפול
לא יהיה הנכיתא רק
לפי ערך שדר בו כמו
בשוכר חמור ומת בחצי
דרך לקמן דף ע"א
ואם ימלא דענין נכיתא
לא הוה צריך זה ולא
נמשך לפי ערך שדר בה
א"כ ממילא יש לקיים יסוד
חלוקה דרש"י ובאמת גם
צית יהיה מותר בנכיתא
דלא יפול או יצרוף יסוד
ושא"ל ההיא דלא ישכור
לו בפחות דבשכירות לכה
מקום שיפסיד דלא יפול
או יצרוף יפול לו השכר
רק עד זמן ההוא לפי
ערך ונ"ע: בא"ד אבל
היבא שהלוהו על הבית
ענין לקמן דף ע"ב תוס'
ד"ה אין:
הגהות הגר"א
[א] תוס' ד"ה ולא. ור"ת
כ"י. ג"כ וכו"פ הטור
ורמ"א אצל דעת הרמב"ם
כרש"י ועוד חילק בלא
נכיתא דבשדה הוא אצק
רבית ובבית רבית קולוה
ועי' רמ"ש ס"י לז':